



...és ne feledd a hattyúkat!

Anővéri funkció révén a zóna az elviselhetőbb oldalát mutatta Irenának. Bizonyos mértékű biztonságot nyújtott, mérsékelten elég élelmet és alkalmankénti elismerést a tisztességesen elvégzett munkáért. Négy év után már ismerte az egész kórházi kerületet, az orvosokat, a nővéreket, az alkalmazottakat, minduntalan segített valakinek, tanácsot adott, ezt-azt elintézt, ezért biztonságban érezhette magát és bizonyos mértékig elégedett volt.

A terhesség és szülés azonban elgyötörte, s a mindenható nővér pozíciójából az elégedetlen páciensek közé helyezte őt. Hirtelen mintha megint az újonnan felállított hierarchia másik végén találta volna magát. Feküdt a gyerekekkel a csecsemőrészelegén, és kellemetlen érzés fogta el, mintha visszatért volna a rabszolgák közé. Napról napra fogyott a teje, és a gyerek csak sírt. Gyorsan kiszívta azt a siralmasan keveset, amit talált, kiürítette az anyját, mint egy edényt, és már üvöltött is, hogy éhes. A sírásában benne volt minden: harag, düh, szemrehányás, fájdalom. Irena sétálgatott vele az ágyak között, a gyerek sírása beleolvadt a többi éhes torokból feltörő, megsokszorozódó zokogásba. Hiába könyörgött neki, hogy legyen türelemmel, a csecsemő jajgatása sebet ejtett rajta, mintha a szemrehányás törét döfték volna bele.

Lám csak, beszélni még nem tud, mégis szemrehányást tesz neki egész nap! Hogy lehet elmagyarázni egy ordító batyúnak, hogy éhségével nincs egyedül, hogy a Bolygó állandóan éhezik, ezért mindent és mindenkit kiszipolyoz, aki csak él és mozog, befal mindent, nem veti meg az anyatejet, sőt, az anyák vérért sem. Így hát nem csoda, ha nincs teje. Megparancsolta testének, hogy teljesítse kötelességeit, hiszen azok még korántsem értek véget, de a teste nem hallgatott rá és csak sorvadt tovább.

A hét végén hoztak a kórházba egy kis tehéntejet. A rakomány nagy reményt keltett mindenkiben, a tejet beosztották több napra és édesített forralt vízbe csepegtették. Ez csak nyomorúságos pótszer volt, de a gyerekek legalább egy időre elhallgattak. A tej néhány nap múlva elfogyott, és senki nem tudhatta, hoznak-e újra. Ezeket a viszonyokat Irena jól ismerte, az északi kolhozokban a tehének kevés tejet adtak, szinte semennyit, a tej különlegességnek számított. Tudta, mi következik most, és már jó előre fojtogató érzés vett raj-

ta erőt. A gyerekek újabb művileg előállított tápszert kapnak. Ezt vízből és keményítőből gyártották, ebbe szórtak egy kis cukrot és simára őrölt lisztet. Ezt jól összekeverték, hígították, ha kellett, s így adták a gyerekeknek. Sokaknak a tápszertől hasmenésük lett, mások számára viszont végzetesnek bizonyult. A legrosszabb télen volt, olyankor szinte nap mint nap meghalt egy-egy gyerek, s ez ellen a vastörvény ellen nem volt mit tenni.

Irena megmakacsolta magát, mint annak idején Magadanban, amikor eltemették a szerencsétlen Kszenyát, és elhatározta, hogy nem adja fel. Ahogy annak idején, ugyanúgy most sem. Attól a pillanattól kezdve, hogy megérezte magában az új életet, megjelent előtte Csubrikov fészérének provokatív képe, mely a faraktár szomszédságában állt, a csecsemőbarakk végében. Irena naponta elment mellette. Tudta, mit rejt a fészér, ezért minden alkalommal keresztet vetett ott, és nem is nézett át a másik oldalra. Egyszer vad szélviharban ment fáért, kesztyűvel takarta az arcát, mikor a szél hirtelen kitérte a fészér ajtaját, az ajtó kivágódott, csoda, hogy be nem törte a homlokát. Akaratlanul is benézett, s meglátta, amit olyan aggályosan kerülni igyekezett: a fészér tele volt gyerekestekkel, egymásra voltak rakva olyan sorrendben, ahogy meghaltak. Vagy különféle betegségek következtében, vagy az éhségtől, hiszen nem volt elég tej. Megkeményedtek és kifehéredtek, megkövesedtek abban a testhelyzetben, ahogy odafektették őket, s várták, hogy a nyári napsütéstől felolvadjon a föld.



Pár nappal azután, hogy megszületett Ivanuska, a sofőr egy transzformátort szállított Elgenből Baszkarba. Megtudta a hírt és rögtön ment újságolni Sotának a barakkba: Irena fiút szült. Sota felhúzta fekete szemöldökét és egy pillanatra megdermedt. Már megszült? Nem volt ez valahogy túl korán? Eltolta magától a dominó kockáit és meglepetten szállt fel az asztal mellől. Megigazította vastag nadrágjának övét s ellenőrizte a hátul hordott hosszú kését. Kérőn leste Avram szavait, de Avram nem tudott többet. Elvette Sotától a cigarettát és nagy hévvel rágyújtott. Ő csak azt tudja, amit az orvos mondott neki, hogy fiú, mindketten élnek, de a gyerek kicsi és gyöngye.

– De élnek – hangsúlyozta Sota.

– Élnek.

Sota kopasz társai felröhögtek, felszámolták a bankját és gratuláltak a sikeréhez.

– Meg kellene látogatnod a becses anyát és kinyilvánítani a tiszteleted – mondta Fületlen és a karcsú Sotát meglökte a mancsával. – Ahogy a hagyomány megköveteli.

A banditák nevetésbe törtek ki. Fületlennek a hagyománytiszteletre vonatkozó megjegyzése furcsa tragikomikus háttérrel szolgáltatót ehhez. Éppen a hagyománynak köszönhetette ugyanis, hogy levágták a fülét, így tökéletesítve a természet meggondolatlan művét, mely a csúnya arcon egyébként is kitombolta magát. A tábori gengszterek törvénye szerint ha a fül tudatosan vagy öntudatlanul behallgat valamibe, amiből később szerencsétlenség lesz, akkor annak a fülnek, esetleg az egész embernek el kell tűnnie. A csempészeknek volt egy kellemetlen esetük, egy rajtaütésszerű ellenőrzés a táborkapuban megfosztotta őket a vodkájuktól, s az egész csoportot egy hét fogdára ítélték. Amint kiszabadultak, az ismert naplopónak, Igornak éjjel valaki levágta a fülét, mert a csempészek úgy ítélték, hogy egyedül ő hallhatott meg valamit, amit nem kellett volna. Bosszút álltak a szokásnak megfelelően, s nem nagyon törődtek vele, hogy tényleg ő volt-e a besúgó: a bosszúnak elrettentő hatásúnak kell lennie, s tulajdonképpen mindegy is, hogy kit ér utol. Nem volt valami kellemes, az már igaz, de valamit nyert is vele: az új tábori nevét, hiszen attól fogva Fületlennek nevezték.

A széles vállú Gleb elvigorodott:

– A szülőanyácska biztosan megelégszik pár aranyzemcsével. Biztosan sikerült megspórolnod valamit.

A dominó az idegenek barakkjában nem céltalan időtöltés, hanem a csoportok vezetői közti megegyezés. Egymást kölcsönösen szemmel tartják itt az oroszok, grúzok, csecsenek, mongolok... Kémkednek, figyelik egymást, nem tervez-e valamelyik csoport valamilyen aljasságot a másik ellen. Ez az egymás kölcsönös megfigyeléséről szóló csendes megegyezés a nemzetközi képviselők immunitással is járó rendszerét kopírozza, s a célja a felesleges fegyveres támadások elkerülése mindkét oldalon.

Sota nem figyelt a röhögésre, sem a fatáblát ütögető öklök zajára. Állt a beporosodott ablak előtt, átnézett a pókhálókön, a barakkok fölött, s nézte a behavazott hegyeket. Hirtelen úgy érezte magát, mint otthon a Kaukázusban, amikor megszülettek a lányai. Irena terhességét eddig a jövő megkönnyítéseként fogta fel, ajándék volt ez a maga módján egy erőtlennőnek. Az igazat megvallva Sotára mindez nem volt túl nagy hatással. A zónában egy nő terhessége nyilvánvalóan nem irányul sehová, itt a holnap nem létezik, másrészt viszont a gyerekek egyenes utat jelentenek valamiféle jövőbe. Éppen ezért a gyerek hirtelen világra jövele nagy paradoxont hív életre, a körülmények egyszeriben megkövetelik, hogy a jövőről gondolkodjanak!

A Kaukázusban most tavasz van, a hegyekből zúdul le a hólé, a dombokon már metszik a szőlőt. És neki fia van, Elgenben... Ha ez otthon lenne! Eldra csak lányokat szült neki, igaz, hogy hármat is, de csak lányokat. A faluban mosolyogtak rajta a férfiak, csupa nő, ez azt jelenti, hogy a nő kezében van az adu. Az adu akkor kerül a férfi kezébe, ha csupa fia születik. Ha pedig kevert a család és kiegyenlített, fiúk is születnek és lányok is, a férfi és a nő ereje is kiegyenlítődik.

A férfi ereje, a nő ereje... Mikor az elgeni kórház mosodájában meglátta Irenát a koszos Kurilovval, látta, ahogy küzd ellene széttépett ruhában, megdagadt arccal, látta, ahogy villámokat szórt magából, érezte, hogy nehezen bevehető erődítménnyel áll szemben. Saját szemével látta a vadat, és legyűrhetetlen vágyat érzett, hogy ő is eljátszhasson vele. Milyen sokáig ellenkezett és mennyire ingerelte őt! Ingerlő volt az a fennkölt gyengeség, az a megnyomorgatott szépség, az a kihívó büszkeség, mely ott volt minden gesztusában, mozdulatában, a járásában. A Bolygón minden szépséget megrág a nyomor, s nem könnyű felszínre hozni a nőből. Ő azonban tudta, hogy már semmi nem állíthatja meg, s minél hosszabb ideje figyelte, annál erősebb lett benne az igény, hogy segítsen rajta, ugyanakkor kíméletlenül megszelídítse.

– Valami hasznod csak lesz belőle – vetette oda Nyikolaj rekedt hangon a dominóasztal mögül, arra célozva, miféle előnyei vannak ennek a nőnek. – Hisz a kórházban dolgozik!



Tulajdonképpen az elgeni kórház is zóna, annak minden tartozékával együtt: drótokkal, tornyokkal, őrkkel és szigorú rendtartással. Az egyes számú barakk, amelyben az anyák vannak az újszülöttekkel, rögtön a konyha mellett áll. Sota mindig inkább elkerülte, mert a gyerekek állandó sírása, mely a nyitott ablakokon kihallatszott, zavarta őt és megingatta nehezen megszerzett biztonságérzetét. Sírás a sírás közepette, ez nem neki való volt, a sírás felkavarta, piszkálta, szúrta, fölösleges kellemetlenséget okozott neki, amit nem tudott kivédeni. Ha javítanivaló volt ebben a barakkban, mindig gyorsan elvégezte a munkát, nem nézett körül, nem is időzött el itt úgy, mint máshol, itt az újszülöttek üvöltése közepette valóban sztahanovi teljesítményekre volt képes.

Amikor először jött ide látogatóba, harapófogók és csavarhúzó nélkül, megremegett a térde és felgyorsult a légzése. Persze ügyelt rá, hogy ez senkinek ne tűnjön fel, bátran ment

végig a folyosón, melyet a fertőtlenítő szaga és a legkisebbek keserű üvöltése uralt. A szoba ajtaja előtt mély levegőt vett, kihúzta magát, mint egy katona és belépett. A hosszú helyiségben nyomban megcsapta az orrát a tucatnyi női és gyerektest kigőzölgése, a nedves pelenkák, a vizelet, a száraz fertőtlenítés szaga, s minderre rátelepedett a gyereksírás, különböző intenzitással és erősséggel. Tüdejét zavarta a sűrű levegő, fojtogató érzés fogta el, és mintha elsötétedett volna minden a szeme előtt. Úgy nézett, mintha ködön hatolna át a tekintete, zavarba hozta őt a teljesen lemeztelenített élet, a maga puha, nedves, helyenként véres és nyálás állagában, próbált védekezni, nehogy legyűrje őt ez a támadás. Lépkedett a hosszú szobában az ágyak között, s tucatnyi női szem figyelte vizlatva. Elsétált mellettük, minden erejéből igyekezett tekintélyesnek mutatkozni, s visszafojtott lélegzettel leste őket a szeme sarkából: nők félig fekvő, félig ülő helyzetben, gyerekek a karjukban vagy anélkül, elszánt és rezignált arcok. Egy kopasz nő az ablak előtt megpróbálta lenyugtatni a gyerekét, könyörögve forgatta a szemeit, de a gyerek majd megfulladt a sírástól. Sota előtt párszor megringatta, aztán váratlanul kinyújtotta felé. Sota megijedt, elugrott, mintha kést szúrtak volna belé, fojtogató érzés vett rajta erőt. Nem messze három fiatal anya ült, talán még iskolások, gyerekeik rongyokba csavargatva az ágyon, ott sírdólgáltak csöndben, de az anyák nem nagyon törődtek velük. A sírásuk már elmúlóban, láthatóan nem bírnak sírni se már, követelőzni se, csak szipognak utolsó erejükből. Mindhárom nő az újonnan érkezettet nézte, rámosolyogtak, s a szélén ülő szőke nő kinyújtotta a karját és megállította a férfit.

– Én Olga vagyok. Taszkanból – mosolygott. – Ne feledd, Taszkan. Egész nyáron a kolhozban vagyok, nem felejtet el?

A melléte ülő nő sima volt, gömbölyded, nem álltak ki belőle a csontok és az inak, rózsaszín volt, mintha nem is a zónába tartozna. Megérezte Sota bizonytalanságát, tekintetét rátapasztotta, kezével benyúlt a ruhája öblébe, s az ingje alól elővette a bal mellét. A szemébe nézett, mosolygott, masszírozta nagy, ruganyos mellét, először oldalról, aztán néhányszor megdörzsölte tenyerével a sötét barna mellbimbót. Mire Sota felocsúdott, váltott a jobb mellre, s le se véve a férfiról a szemét, a másik mellet is átmasszírozva mondta:

– Én is ugyanabból a kolhozból vagyok. A nevem Ánya.

Sota megtorpant, megrázta a fejét, valamit súgott is, de ki tudja, mit akart ezzel. Irena! Emlékezetébe idézte, hogyan gyakorolta képzeletben a látogatást: az érkezést, a testtartást, a gesztusokat, a mosolyt, a simogatást, az első mondatot, a köszönetmondást... na és most? Irena feküdt az ágyon, csupasz, félholt mellel, szeméből hiányzott a dac, száját összeszorította, s már nem volt messze a sírástól. A karjában ringatta a vékony, fehér vászonba bugyolált emberkét, aki olyan volt, mint egy kis féreg. Ilyen kis semmi és már küzd a világgal! Bószén rángatja a fejét jobbra-balra, aztán megtalálja az elveszett paradicsomot, szájába veszi az anyja mellbimbóját, de nyomban ki is köpi, sír egy kicsit, aztán megint keresgélni kezd. Kis idő múlva felfogja, hogy nagy hazugság minden, ami körülötte van, így aztán felváltva sír és küzd, keres és sír.

– Elapadt a tejem – vallotta be Irena bűnbánóan, bár nem gondtalanságról vagy feledékenységéről volt szó.

Sota melléült s rémulten figyelte, hogyan küzd a fia az életben maradásért. Hosszú évek óta először érezte, hogy elhagyja őt az erő. Miféle támasz ő hirtelen, miféle biztonság e nő számára? Hogyan lendüljön támadásba a tej elapadása ellen? Kést vegyen a kezébe, vagy büntetőexpedícióra hívja a cimboráit? Most Sota és az ő emberei a baloldali ablakból kapják az ennalót, mert a grúzok nyerték meg a legutóbbi harcot a meritókanáért. Na de tejet...?

– Az a három ott elől – súgta –, úgy néznek ki, mint a falusiak, nekik biztosan van tejük... Irena csóválta a fejét.

– Taszkanból vannak. Évente mennek a kerítésre.¹ De a gyerekeket rögtön elveszik tőlük...

Sota tanácstalan, a kis batyú pedig közben forog, üvölt, vágynon odatapasztja kis szájacskáját, ahová csak tudja, enni akar... Mit tehet Sota? Van a fia számára egy fűrészlap-

* A férfi- és női tábor elválasztó kerítésről van szó, ahol az aktust a drótokon keresztül, a többiek szeme láttára lehetett csak megejteni.

ból készített kése, az éle veszélyes, a fogantyúja simára csiszolt szarvasagancsból. A penge keskeny és hosszú, jól el lehet dugni a nadrágba. Vagy tud neki adni egy tisztességes adag aranylevelet és aranyport, van továbbá elrejtve egy nagy nyári bakancsa, egy bádog-edénye, tíz méter kábele és egy pótkabátja. Mind életmentő dolgok. De a fia tejet akar...

Irena először látta Sotát tanácstalannak. Megfogta a kezét, meleg volt, és a tanácstalanságában is volt valami szilárd és férfias, így aztán Irena sem veszítette el a reményt. A gyermek közben mérgelődött, forgatta a fejét, alkalmanként szívott egy kis maradék tejet, levegőt is nyelt és sírva fakadt. Irena felemelte, megringatta, a kisfiú erre akkorát büfizett, mint egy meglelt férfi, aztán csak keresett és keresett tovább.

Sota gyűlöli a tehetetlenséget, bántja őt és megalázza, ha nem tud mit tenni. Összeszorítja a fogát, látszik, ahogy dolgoznak az izmok az arcán, de hát ő nem egy fenevad, hogy az élet banalitásait a tépőfogaival oldhatná meg.

Végre fellélegzett, elmosolyodott, talán ebben a pillanatban jött egy ötlete.

– Na és mi lesz a neve?

– Ivan.

– Ivan? Ez szlovák név?

– Dehogyan. Itt a neveket csak úgy kiosztják. Nekünk épp ez jutott.

– Hm... Ivan... – mondja, mintha valami bűnt követett volna el.



Még hogy Zelencev! Az a füle botját se mozdítja, míg nem ég a ház. Sota már néhány napja jelentette neki, hogy a villanyvezeték körül kidőlt néhány fa, és némelyik belevágódott az oszlopokba. Zelencev szerint nem kell elsietni semmit, ha minden rizikós helyre oda akarnánk rohanni, akkor mind százfelé szaladhatnánk. Két nap múlva bebizonyosodott, hogy nem volt igaza, mert a fák tényleg kidöntöttek két oszlopot. A villanyvezetékek elszakadtak, Bujcsan pedig áram nélkül maradt. Az aggregátor csak egy kis ideig működött, aztán elkopott a csapágy, és eltartott pár napig, míg újat szereztek és kicserélték. A kis áramfejlesztő egy ekkora falu számára csak annyit ér, mint egy morzsa: épp csak, hogy sikerül vele villanyt gyűjtani a helyi tanácsházban és a katonáknál az őrségben. A többiek, mint például az eladónő az üzletben, kénytelenek gyertyát gyűjtani.

Zelencev végül kiadta a parancsot, és az egész csapat, örök kíséretében, Bujcsanba indult. Munka után az örök kicsit elszórakoztak a helyi tanácsházban, megünnepelték a fa eladását, Sota pedig az üzletbe vette az irányt. Ott mindent beszerezhet az ember, vagy ha mégsem, hát legalább hasznos információkra tehet szert. A sötét üzletben égett a tűz a vaskemencében, a levegő nedves volt és meleg, a pult mögött a gyertyafényben egy zömök mongol nő üldögélt. Figyelmesen megnézte Sotát, s mikor megállapította, hogy egy elítélt, úgy gondolta, nyugodtan üldögélhet tovább.

Sota kertelés nélkül megmondta, mit keres. A mongol nő megfordult a széken, végigmérte a fegyencruhás embert és lassan feláll:

– Azt mondom, dajka?

– Fiam született – árulta el Sota a titkát.

– Néha keresnek ilyeneket, tudom... De kit találok ilyen hirtelen...?

– Az mindegy. Szükségem van rá, gyorsan.

– Jaj, istenem, micsoda világ ez – siránkozott a mongol nő. Tenyerével letörölte a pult-ról a nem látható morzsákat, aztán beletörölte a kötényébe. Nézte a magas elítéltet, abba-hagyta a siránkozást, aztán hivatalnoki szigorral tört elő belőle:

– Na de te képes vagy gondoskodni magadról. Nem vagy olyan közönséges!

– Sietek – mondta a férfi. Belenyúlt a pufajkája ujjába és a szegély nyílásából kihalászott egy aranygolyócskát. Letette az asztalra és várt, míg a mongol nőnek megcsillan a szeme. Aztán a golyócskát eltakarta a tenyerével.

– Keress előbb egy dajkát, jóasszony – mondta keményen.

– Várj csak, küldök valakit! – súgta a nő. Kigurult az üzlet elé és a téli verőfényben valakire tájsházában ráordított. Visszatért, befurakodott a pult mögé, begörgette az arany szemcsét kövér tenyerébe és siránkozott:

– Szegény asszony, szegény asszony...

Az üzletbe bejött egy zömök fickó, minden bizonnyal félvér. Meghallgatta, hogy dicséri a mongol nő Sotát, aztán meghallgatta a férfi kérését is. Mikor megtudta, hogy ért a puskákhoz, bólított, és elindultak. Az üzletből meg zúdultak utánuk a szavak, az újszülött daliáról, aki erős lesz, mint egy jávorszarvas, és túléli egész Elgent Bujcsannal együtt.

A férfiak léptei csikorogtak a befagyott úton, néhány házzal odébb mentek, és beléptek egy alacsony faházba. Bent egy nagy konyha volt, benne minden, amihez az elégedett élethez szükség van: meleg kemence kemencepadkával, asztal székekkel, ágyak, egy sarok a csirkéknek, egy szalmaköteg meg egy kecske. A lemenő nap erős fénye a kis ablakon keresztül tudott csak behatolni, de a meghitt konyhában az ember hamar hozzá szokott a fényviszonyokhoz, s máris otthon érezhette magát. Tagar felesége az ágyban feküdt, egy csecsemővel a fehér keblén. Kicsit emlékeztetett a mongol nőre az üzletben, de ez fehér volt, mint a tej, széles, barátságos arca volt, telt testéből melegség és nyugalom áradt. Sotának kitágultak a pupillái. Hallgatta, hogy a szoptatott gyerek hogyan nyel, csámcsog, majd megfullad, s maga is érezni kezdte a szájában a meleg tej ízét.

Tagar bádögbögrékben teát tett az asztalra.

– Te brigádvezető vagy? – kérdezte.

– Igen. Egy műszaki munkacsoportot vezetek.

– Tudsz puskát javítani?

– Megnézem... de... – ujjával a nőre mutatott. – Tejet akartam...

– Az el van intézve. De még a puska. Várj egy kicsit.

Tagar kiment a szobából, és Sota egyedül maradt a férfi feleségével. A nő nézte a mellett szívo apró kis száját és megszólalt:

– Bujcsanban két-három gyerek hal meg egy évben, de Elgenben állítólag több száz. Sapkákat, papucsákat szoktam varrni az elgeni gyerekeknek, néha kesztyűket is, tudom, milyen viszonyok vannak ott.

– Az étel kevés még a felnőtteknek is, mit várhatnak hát a gyerekek – motyogta Sota.

A meleg tej megtette hatását, a jóllakott csecsemő elfáradt, elengedte a nő mellét és elaludt. Sota irigykedve és zaklatottan nézte. A kis szájacskó még álmában is mozgott, és minduntalan megpróbált a teli hasba még valamit beszippantani. Kátya óvatosan elhúzta őt onnan, mellét szégyenkezés nélkül fehér blúza alá rejtette, rámosolygott a gyerekre és finoman elringatta.

– Az anyatej nemcsak az ételből van – mondta. – Hányszor éhezünk, és tej akkor is volt. A tej a lélekből jön. Ha a lélek nyugtalan, nem segít az étel sem, s a tej elapad.

– Lehet. De a zónában sosem volt se nyugalom, se étel – vont a vállát Sota.

– A háború után azt beszélték, hogy a kisgyerekes anyukákat hazaengedik. Vagy legalább kitelepítik őket. Ezután Elgen megtelt gyerekekkel. Én meg csak varrok és varrok. Megfizetik, nem mondom, de úgy látom, haza valahogy senkit nem engednek.

Felállt, magasabbra emelte a gyereket, óvatosan megringatta, megrázogatta, míg az nem büfizett álmában. Megdicsérte őt a hősiességéért és befektette a mennyezet alá kifeszített lepedőbe. Sotára nézett.

– Biztosan segítene, ha elengednék őket... De látod, hogy van ez, akkor kevesebb sapkát varrhatnék. Melyik a jobb?

Sota hallgatott, benézett a sarokba. A kiskecske nagy szemekkel nézett rá, nem tudta levenni róla a szemét. Beszúrni a nyaka alá a kést, mindjárt lenne valami harapnivaló, gondolta, s a toladó gondolatot máris próbálta elhessegetni magától. Hallgatta a tűz pattogását és a tyúkrok nyugodt kotkodácsolását.

Kátya feltette a tűzhelyre a teáskannát, rátett még egy fahasábot, s ahogy nézett a tűzbe, mintha csak magának mondta volna:

– Mi minden van egy nőnek a keze ügyében? Fütyülök a sapkákra.

Bejött Tagar a puskával, úgy hordozta, mint egy királyi jogart. A melegben bepárásozott, gondosan kitörölgette egy ronggyal, aztán Sota kezébe adta.

– Akadozik.

Sota megvizsgálta a hideg fegyvert és elismerően füttyentett. Egy régi Nagant puska volt, minden bizonnyal még a forradalom előttről. Mennyi ilyen puska van máig is a Kaukázusban! A tulajdonos észrevette a csodálatot és megjegyezte, hogy a kozákok valamikor tömérdek hasznos dolgot itt hagytak és eladogattak, s ezt a puskát még az apja hagyta rá.

Sota kipróbálta üresen, és valóban, a ravasz néha váratlanul beakadt, s csak ellenállás kifejtése után oldódott ki gyorsan megint. A puska így lövés közben elmozdulhatott és a célgömb olyankor kiszámíthatatlan volt. Sota szertartásosan szerelte szét. A nehéz harci puska nem nagyon volt alkalmas a vadászatra, de ezzel nem törődött. Megvizsgálta minden egyes alkatrészt, míg végül valamit talált. Az elsütőkar rugója csattant, néha jól benyomódott, néha viszont ellenállt és beakadt. Sota megmutatta a megrongálódott rugót Tagarnak, s a rugó mindkét részét óvatosan visszahelyezte, de most fordítva rakta őket egymás mellé. Ez legalább időszakos megoldást jelent, míg nem szerez új rugót. Tagar csóválta a fejét, hogyan lehetséges ez, hányszor szétszedte már a puskát és ezt nem vette észre. Megörült, barátian átkarolta Sotát, karját szélesre tárta, mintha ölelésébe belefoglalná Kátyát, a tyúkokat és a kecskét is, és lelkesen kijelentette:

– Kapsz tejet, amennyit csak akarsz!



Polgár Anikó fordítása



Peter Juščák (1953): a zsolnai Közlekedési és Távközlési Főiskolán tanult, a Csehszlovák Rádió szerkesztőjeként dolgozott, majd különböző napilapoknál. Első, novellákat tartalmazó kötete 1986-ban jelent meg (*Komu ujde vlak* – Aki lekési a vonatot). Dokumentarista-publicisztikai könyvei: *Odvlečení* (Elhurcoltak – 2001, 2011) a *Michal Kováč a jeho břemeno* (Michal Kováč és az ő terhe – 2003). Legutóbbi könyve: *...a nezabudni na labute!* (...és ne feledd a hattyúkat! – 2015).

Polgár Anikó (1975, Vágsellye): költő, műfordító, irodalomtörténész. Dunaszerdahelyen él. Legutóbbi kötetei: *Régész nő körömcipőben* (versek, 2009), *Ráfogások Ovidiusra* (tanulmányok, 2011), *Illatos kenőcsök háza* (műfordítás, Csehly Zoltánnal, 2013).